

**Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2016 - 2021**

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży

Łomża, marzec 2016r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
II.	POJĘCIE PRZEMOCY W RODZINIE	4
	2.1. Definicja.....	4
	2.2. Rodzaje przemocy	7
	2.3. Cykl przemocy w rodzinie	8
	2.4. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie.....	9
	2.5. Skutki przemocy	10
III.	PERSPEKTYWA PRAWNA.....	12
	3.1. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie	12
	3.2. Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	16
IV.	ZASOBY INSTYTUCJONALNE POWIATU	18
V.	DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	25
VI.	CEL STRATEGICZNY I KIERUNKI DZIAŁANIA	33
	6.1. Cel główny realizacji programu.....	33
	6.2. Obszary, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji programu	34
VII.	ODBIORCY PROGRAMU.....	37
VIII.	FINANSOWANIE.....	37
IX.	PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	38
X.	MONITOROWANIE I WDRAŻANIE.....	38
XI.	HARMONOGRAM REALIZACJI „POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2016 – 2021”	39
XII.	ZAKOŃCZENIE	43

I. WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że kobieta i mężczyzna mają równe prawa m. in. w życiu rodzinnym. Szczególną ochroną Rzeczpospolita Polska obejmuje prawa dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu.

Państwo ma dbać o dobro rodziny poprzez uwzględnienie go w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z trudnych sytuacji społecznych jest występująca przemoc w rodzinie.

Preambuła do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje na fakt, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Ustawa ta definiuje pojęcie przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2021, zwany dalej Programem. Program zgodny jest ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łomżyńskim .

W Programie tym wskazano konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także prowadzenia terapii ze sprawcami przemocy.

Program jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2011-2015. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiat na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy

rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

II. POJĘCIE PRZEMOCY W RODZINIE

2.1. Definicja

Termin „przemoc w rodzinie” jest wykorzystywany dla określenia działań i zaniechań występujących w różnych związkach międzyludzkich. Jest zjawiskiem niejednoznacznym, różne źródła definiują je w nieco inny sposób. Irena Pospiszyl (Przemoc w rodzinie, Warszawa 1998) określiła przemoc jako „Akt godzący w osobistą wolność jednostki, zmuszanie jednostki do zachowań niezgodnych z jej własną wolą”. Z kolei H.D. Sasal (Niebieskie Karty – przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie, Warszawa 1998) pisze: „Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie, skierowane przeciwko członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienia i szkody”. Nieco inaczej wyraża się o przemocy J. Kądziera, który zakłada, że: „Przemocą jest takie wywieranie wpływu na ludzi, w którego wyniku ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom tego rozwoju”.

Kolejna definicja mówi iż PRZEMOC to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystując przewagę sił, narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienie i szkody.

O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione cztery warunki:

1. Jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania.

Zachowania przemocowe służą w uzyskaniu różnych rzeczy, np. posłuszeństwa: ktoś sądzi, że wie, co jest dobre dla drugiej osoby, lub daje sobie prawo do decydowania w jej imieniu. Jest przy tym „święcie” przekonany, że ta druga osoba powinna mu się »bezwzględnie“ podporządkować i zaspokoić jego „jedynie słuszne“ życzenia. Mając, w swoim pojęciu, najlepsze intencje, chce spowodować, by było tak, jak on chce. Nie-ważne jest tu stanowisko drugiej osoby, jej zdanie, chęci i potrzeby - ma być tak, jak on sobie życzy, i „to już”, „natychmiast”, „bez dyskusji i gadania”.

2. Jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą.

Jest silniejsza fizycznie, psychicznie, materialnie, zawodowo, społecznie i w wymiarze tej przewagi oddziałuje na osobę słabszą po to, by zmusić ją do podporządkowania się swoim życzeniom.

3. Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej.

Jedna osoba daje sobie prawo, by drugą uderzyć, obrazić, skrytykować, zabrać coś, nie dać, ukarać. Nie liczy się z jej potrzebami, życzeniami, protestami, uczuciami, Traktuje daną osobę jak przedmiot - pozbawiony praw.

4. W wyniku powyższej sekwencji zdarzeń osoba, wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia oraz szkód fizycznych i psychicznych.

Szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe lub odroczone w czasie.

Jeżeli wszystkie wyżej wymienione warunki zostaną spełnione, możemy mówić, że ktoś stosuje przemoc wobec drugiej osoby: sprawca działa z intencją wobec ofiary, która jest od niego słabsza, narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

Termin „przemoc” jest często stosowany zamiennie z agresją. Powszechnie pojmowane czynniki społeczne sprzyjają agresywnym zachowaniom, na które znaczący wpływ mają warunki środowiskowe.

Istnieją różne rodzaje zachowań agresywnych. Według Jadwigi Mazur (Przemoc w rodzinie . Teoria i rzeczywistość, Warszawa 2002), ze względu na przedmiot postaw, wyróżniamy agresję skierowaną: na innych ludzi, na zwierzęta lub rośliny, czy autoagresję.

Ze względu na sposób manifestowania Janusz Reykowski (Człowiek i agresja. Głosy o nienawiści i przemocy. Ujęcie interdyscyplinarne – praca zbiorowa, Warszawa 2002) wyróżnia:

agresję jawną, w której skład wchodzi:

- agresja fizyczna - polegająca na bezpośrednim ataku, który ma na celu zadawanie bólu lub uszkodzenia ciała;
- agresja słowna - przejawiająca się w formie przykrych i kompromitujących dla atakowanej osoby opinii i sformułowań, upokorzenia, grożenia;
- agresja symboliczna - która jest skierowana na przedmioty będące dla agresora symbolem danej osoby lub instytucji, w odniesieniu do której chciałby on przejawiać agresję, lecz z różnych przyczyn jest to niemożliwe;

agresja spontaniczna - Janusz Reykowski rozważa dwa mechanizmy powstawania agresji spontanicznej: mechanizm związany z zapotrzebowaniem na stymulację i mechanizm związany z zachowaniem równowagi w strukturze „ja”. Pierwszy z nich ma podłoże w strukturach emocjonalnych, drugi w strukturach poznawczych;

agresję ukrytą (nazywaną też wyobrażeniową) - występuje ona w postaci marzeń o zemście, poniżeniu jednostki lub zniszczeniu jej własności. Ta forma agresji jest trudna do zaobserwowania i możemy się tylko domyślać jej istnienia na podstawie wypowiedzi czy reakcji mimicznych.

Głównym mechanizmem napędzającym przemoc jest wywieranie wpływu (presji) na procesy myślowe drugiej osoby. Proces ten jest długotrwały i wymaga dominacji jednej ze stron. Należy jednak podkreślić, że w przemoc to przewaga jest wykorzystywana do wyrządzania krzywdy, ale przejście od jednego do drugiego dokonuje się w sposób płynny.

K. Browne i M. Herbert (Zapobieganie przemocy w rodzinie, PARPA, Warszawa 1999) opisali dwuczynnikową klasyfikację przemocy w rodzinie, tworząc tabelę przedstawiającą obraz form przemocy. Jest to klasyfikacja bardziej ogólna co ułatwia sformułowanie szeregu zachowań charakterystycznych i definiujących je jako agresywne w ujęciu omawianych relacji międzyludzkich (partnerskich) (Tab. 1).

Tabela 1. Dwuczynnikową klasyfikacja przemocy w rodzinie z przykładami jej głównych form.

	Przemoc fizyczna	Przemoc psychiczna	Przemoc seksualna
Aktywne nadużycia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obrażenia, które nie są skutkiem wypadku. ➤ zniewolenie z użyciem siły i uwięzienie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poniżenie ➤ nadużycia emocjonalne ➤ pozbawienie środków materialnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kazirodztwo ➤ napad i gwałt
Bierne zaniedbania	Brak opieki zdrowotnej Fizyczne zaniedbanie	Nieokazywanie uczuć Lekceważenie emocjonalne Lekceważenie potrzeb materialnych	Brak należytej opieki Prostytucja

Źródło: K. Browne, M. Herbert, Zapobieganie przemocy w rodzinie, PARPA, Warszawa 1999r.

Na potrzeby niniejszego programu przyjęto definicję przemocy określoną w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie zjawisko **przemocy w rodzinie oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą**. Zainteresowanie problemem ochrony jednostki przed okrucieństwem ze strony najbliższych jest stosunkowo nowym doświadczeniem społecznym i datuje się mniej więcej od XVIII w. W

Europie najwcześniej zaznaczyło się w systemach prawnych i medycynie. Pierwszy nowożytny polski kodeks karny z 1818 r. zawierał już regulacje chroniące dzieci przed zabójstwem, okrucieństwem i uwiedzeniem oraz narażeniem na chorobę we wczesnym niemowlęctwie (I. Pospiszył, *Przemoc w rodzinie*, WSiP 1998). Pogląd, że wszyscy ludzie - kobiety, mężczyźni i dzieci - mają prawo do co najmniej minimalnego poszanowania ich ludzkiej godności i praw pojawił się w związku z masakrą i ludobójstwem, mającym miejsce podczas II Wojny Światowej. Od tego czasu Narody Zjednoczone pracowały nad określeniem i udoskonaleniem praw wszystkich ludzi. (*Strategie Postępowania z Przemocą w Rodzinie*, Narody Zjednoczone, Nowy York 1993).

2.2 Rodzaje przemocy

Przemoc można spotkać w różnych domach we wszystkich zakątkach świata. Ofiarami przemocy w rodzinie mogą być kobiety, mężczyźni, młodzi lub starzy, bogaci albo biedni, pochodzący ze wszystkich warstw społecznych i o różnych wpływach politycznych. Badania wykazują jednak, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w tych środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych bezrobociem i biedą w różnych jej odmianach (*Przemoc dzieci i młodzieży*, red J. Papież, A. Płukis, wyd A. Marszałek, Toruń 1998).

Aktualny, wiarygodny wymiar zjawiska przemocy domowej nigdy nie będzie dokładnie znany ale jasne jest, że przemoc składa się na sytuację wielu rodzin na całym świecie.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów (Browne K., Herbert M., *"Zapobieganie przemocy w rodzinie"*, Warszawa 1999) :

1. **Przemoc fizyczna** - zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności członka jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, to: bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, policzkowanie...
2. **Przemoc psychiczna** - wszystkie działania zmierzające do poniżenia ofiary, obrażenia, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości, szantaż, wyśmiewanie, szydzenie, lżenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie, ograniczanie kontaktu z bliskimi...
3. **Przemoc ekonomiczna** - kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny. Ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego...

4. **Przemoc seksualna** - zmuszanie ofiary do jakiejkolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli, to: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych...
5. **Zaniedbanie** - stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokojenie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia, higieną i kształceniem ...
6. **Przemoc polegająca na osaczeniu** – np. ciągłe chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszania;
7. **Przemoc w wymiarze społecznym** – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Formy przemocy często występują łącznie, objawiając się w różnych postaciach i konfiguracjach.

2.3 Cykl przemocy w rodzinie

Amerykańska psycholog Leonora E. Walker badając kobiety doznające przemocy w rodzinie opisała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia. Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy :

➤ **Faza narastania napięcia**

W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się napięta i stale poirytowana. Każdy drobiazg wywołuje złość, z byle powodu wywołuje awanturę. W tej fazie często zaczyna więcej pić, brać narkotyki lub inne substancje zmieniające świadomość. Może poniżać ofiarę - jej kosztem poprawiając swoje samopoczucie. Sprawia wrażenie jakby coraz mniej panował nad swoim gniewem. Osoba, która przemocy doznaje, uspokaja sprawcę, wywiązuje się ze swoich obowiązków, spełnia wszystkie zachcianki sprawcy. Często go przeprosza i ulega mu. Niektóre osoby mają w tej fazie różne dolegliwości fizyczne jak: bóle żołądka, głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, który w pewnym momencie staje się nie do wytrzymania.

➤ **Faza gwałtownej przemocy**

W tej fazie partner staje się gwałtowny. Wpada w szal i wyładowuje się najczęściej na słabszych członkach rodziny. Eksplozję wywołuje najczęściej jakiś drobiazg np. lekkie opóźnienie posiłku. Przemoc doznawana w tej fazie może być mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze jest bardzo krzywdząca emocjonalnie. Po zakończeniu wybuchu osoba doznająca przemocy jest w szoku, nie może uwierzyć w to co się stało, odczuwa wstyd i przerażenie. Staje się apatyczna i traci ochotę do życia.

➤ **Faza miodowego miesiąca**

Partner wyładował już złość i wie, że posunął się za daleko. Nagle staje się zupełnie inną osobą. Szczerze żałuje tego co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że taka sytuacja nigdy się nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty - zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił, a przemoc była jedynie incydentem. Problem z fazą miodowego miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. To pułapka, która zatrzymuje ofiary w cyklu przemocy .

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy "miodowego miesiąca", wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To co kiedyś było w fazie "miodowego miesiąca" przyjemności przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy (Fazy przemocy w rodzinie, źródło: www.niebieskalinia.pl)

2.4 Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia. (Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, źródło: www.parpa.pl)

Najczęściej funkcjonujące mity o przemocy w rodzinie to:

Mit - Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.

Fakt - Przemoc, wykorzystywanie, bicie, gwałcenie, okradanie bliskich jest przestępstwem ściganym przez prawo, tak samo groźnym jak przemoc wobec obcych, fakt zawarcia małżeństwa czy mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na krzywdzenie innych.

Mit - Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.

Fakt - przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy sytuacji materialnej.

Mit - Przemoc ma miejsce wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.

Fakt - przemoc występuje w różnych formach, są to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania czy oparzenia, lecz także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie.

Mit - Jeśli ktoś jest bity, to znaczy że na to zasłużył.

Fakt - nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to, co zrobił czy powiedział.

Mit - Nikt nie powinien interweniować w sprawach rodzinnych.

Fakt - przemoc domowa nie jest „sprawą rodzinną”, lecz przestępstwem ściganym przez prawo.

Mit - Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc.

Fakt - ofiary zawsze próbują się bronić, ich działania są jednak mało skuteczne.

Mit - To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy.

Fakt - przemoc w rodzinie rzadko pojawia się tylko raz, jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec sprawcy, przemoc się powtarza.

Mit - Gdyby sytuacja była taka okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy.

Fakt - przemoc doznawana od bliskiego człowieka jest rzeczą naprawdę straszną, ofiary rzeczywiście cierpią, a to że nie odchodzą, wynika zwykle z ich zależności od sprawcy.

Mit - Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.

Fakt - picie alkoholu, chociaż towarzyszy przemocy często, jednak bynajmniej nie zawsze.

Mit - Gwałt w małżeństwie nie istnieje.

Fakt - w rozumieniu prawa gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp (art. 197 k.k) i nie ma takiego przepisu, że nie dotyczy to bliskich napastnika.

Mit - Osoby stosujące przemoc wobec bliskich są chore psychicznie

Fakt - nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobami psychicznymi; przemoc to demonstracja siły i chęć przejęcia całkowitej kontroli i władzy nad drugą osobą.

2.5 Skutki przemocy

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

Skutki indywidualne.

Osoby dorosłe doświadczające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność.

W przypadku dzieci i młodzieży - ofiar przemocy - skutkiem może być również konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym.

Skutki przemocy dotyczą również sprawcy przemocy, którzy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony, mogą doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.

Skutki społeczne.

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doświadczają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi - zarówno rówieśników jak i dorosłych.

W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce.

Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli małżonka, rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

Skutki ekonomiczne.

Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie między innymi: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna ale też i pracodawcy, szkoły itp.

III. PERSPEKTYWA PRAWNA

3.1 Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jako problem ogólnospołeczny ujmowany w kontekście łamania praw człowieka znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach zarówno europejskich jak i krajowych.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późniejszymi zmianami)

Ochronę osób, w tym dzieci, przed przemocą domową gwarantuje Konstytucja RP. Art. 40 mówi, że „nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Kolejny - „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym” (art. 47). „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych” (art. 71, pkt 1). „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka” (art. 72).

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej(z 2000 roku (Dz. Urz. UE C 83 z 30.03.2010)

Dokument zapewnia o nienaruszalności, ochronie i poszanowaniu godności osobistej (art.1), o poszanowaniu ludzkiej integralności fizycznej i psychicznej (art.3). Potwierdza zakaz stosowania tortur i niehumanicznego lub poniżającego traktowania lub karania (art.4), zakaz handlu ludźmi (art. 5), prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6), a także zakaz dyskryminacji, w tym ze względu na płeć (art. 21).

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet - 2004/2220 (INI)

Parlament Europejski mając na uwadze złożoność problemu stosowania przemocy wobec kobiet oraz dotychczasowe działania mające na celu poprawę istniejącej sytuacji, zalecił Komisji Europejskiej oraz państwom członkowskim:

- uznanie przemocy wobec kobiet za naruszenie praw człowieka odzwierciedlające nierówny podział władzy pomiędzy płciami,

- przyjęcie strategii „zero tolerancji” względem wszystkich form przemocy wobec kobiet,
- przyjęcie ram współpracy między organizacjami rządowymi i pozarządowymi z myślą opracowaniu strategii i praktyk zwalczania przemocy domowej,

Rezolucja wzywa również państwa członkowskie do stworzenia programów partnerskich pomiędzy organami egzekwującymi prawo, organizacjami pozarządowymi, ośrodkami udzielającymi schronienia ofiarom oraz do zintensyfikowania ich współpracy w celu zagwarantowania efektywnego wdrażania przepisów prawnych mających na celu zwalczanie przemocy mężczyźn wobec kobiet oraz do uwrażliwienia urzędników wszystkich szczebli na te kwestie. Ponadto zaleca się podjęcie odpowiednich działań zapewniających ofiarom przemocy lepszą ochronę i wsparcie oraz opracowywania programów informacyjnych, podnoszących świadomość społeczną w zakresie przemocy domowej.

Ustawa z dnia 29 lipca z 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390)

Ustawa m.in. wskazuje rozwiązania, które mają zapewnić lepszą ochronę prawną ofiarom przemocy domowej. Zgromadzone w jednej ustawie przepisy znajdujące się dotychczas w różnych aktach prawnych mają usprawnić system pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc.

Ustawa zobowiązuje również gminy i powiaty m.in. do tworzenia własnych programów przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa, interwencji kryzysowej, prowadzenia ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Kodeks Karny (Dz. U. 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późniejszymi zmianami)

Art. 207 kk uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo - „za znęcanie się psychiczne czy fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy przewidywana jest kara”. Znęcanie się musi mieć charakter wielokrotny, powtarzalny, wyjątkowo może to być również działanie jednorazowe, lecz intensywne i rozciągnięte w czasie. Jeśli zachowanie jednorazowe nie posiada powyższych cech traktowane jest jako inne przestępstwo - naruszenie nietykalności, uszczerbek na zdrowiu, groźba karalna. Zaniechanie określonego działania przez sprawcę także może rodzić dla niego odpowiedzialność karną. Do zaistnienia przestępstwa znęcania wystarczy, że sprawca dopuszcza się tylko jednego z rodzajów przemocy (tnz. psychicznej lub fizycznej). Również wymuszanie współżycia seksualnego, w tym także gwałt w małżeństwie jest przestępstwem - sprawca może wtedy również odpowiadać z art. 197 k.k.

Inne przepisy prawne wykorzystywane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 k.k.),
- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.),
- kradzież i kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej (art. 278 i 279 k.k.),
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej (art. 210 k.k.),
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki (art. 211.k.k),
- pozostawianie osoby, względem której jest się zobowiązanym do opieki, w sytuacjach zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 k.k.),
- dopuszczenie się czynu lubieżnego wobec osoby poniżej 15 roku życia (art. 200 k.k),
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych (art. 190 k.k.),
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199.k.k),
- obcowanie płciowe w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry (art. 201 k.k.),
- rozpijanie małoletniego (art. 208 k.k),
- niszczenie mienia (art. 288 k.k.),
- zniewaga (art. 216 k.k),
- uszkodzenie ciała (art. 156 i 157 k.k.).

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2015r. poz. 2082)

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r., Dz. U. z 2015r. poz. 2082). Omówione są tam następujące kwestie:

- obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 141),
- warunki orzekania separacji i rozvodu (art. 56, 61),
- orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57),
- rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej (art. 58 § 1),
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozvodu (art. 58 § 2),
- warunki żądania od rozwiedzionego małżonka środków na utrzymanie (art. 60).

Dokumenty programowe:

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy domowej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców. Program powstał we współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Ministerstwem Sprawiedliwości,

Ministerstwem Zdrowia i Ministerstwem Edukacji Narodowej. Wyznaczono działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania opinii publicznej, interwencji w przypadku już zaistniałej przemocy, pomocy terapeutycznej ofiarom przemocy oraz oddziaływań na sprawców przemocy. Każde z tych działań zostało przypisane konkretnym organizacjom i instytucjom odpowiedzialnym za jego realizację.

„Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” im. Władysława Stasiaka na lata 2016-2017

Program powstał w 2006 roku. Głównym koordynatorem działań realizowanych w ramach programu jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. Program łączy działania Policji, administracji rządowej i samorządowej oraz partnerów społecznych, zainteresowanych poprawą bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednym z podstawowych założeń programu jest przekonanie obywateli do nawiązania trwałego, stałego, naturalnego partnerstwa z Policją oraz innymi instytucjami ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Głównym celem programu jest wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnych. Zostanie on osiągnięty przez realizację trzech celów szczegółowych.

1) Zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa.

2) Przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz ochrona dzieci i młodzieży przed przejawami tego zjawiska będzie realizowane przez:

inicjowanie zadań mających wpływ na bezpieczeństwo i kształtowanie odpowiednich postaw dzieci wobec zagrożeń bezpieczeństwa, w tym rewitalizacja miejsc i obiektów np. infrastruktury publicznej wykorzystywanej przez młodych ludzi do spędzania wolnego czasu;

angażowanie społeczności lokalnej do działań zapewniających bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, w tym przedsięwzięć profilaktycznych, **ochrony przed przemocą** oraz alkoholem, narkotykami, substancjami psychoaktywnymi, np. dopalaczami;

upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki rówieśniczej i wolontariatu na rzecz bezpieczeństwa, promocji zdrowia i profilaktyki zachowań ryzykownych (alkohol, narkotyki);

organizowanie akcji i inicjatyw na rzecz zagospodarowania czasu wolnego mających przeciwdziałać przemocy oraz agresji wśród dzieci i młodzieży (chodzi o zajęcia pozaszkolne, sportowe i plenerowe oraz inne przedsięwzięcia edukacyjne);

inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć zmierzających do przeciwdziałania przemocy, ograniczenia dostępu dzieci i młodzieży do alkoholu, papierosów, środków odurzających, w tym przeciwdziałanie narkomanii oraz ograniczenie dostępu do substancji psychoaktywnych, np. dopalaczy;

organizowanie debat społecznych, warsztatów, spotkań oraz innych inicjatyw dotyczących bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

3) Edukacja dla bezpieczeństwa realizowana będzie przez:

edukację na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w obszarach m.in.: cyberprzestrzeni i ruchu drogowego, a także szkodliwości substancji psychoaktywnych oraz patologii społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy rówieśniczej, w tym powodowanej stereotypami i uprzedzeniami;

inicjowanie wspólnych działań aktywizujących społeczność lokalną do współpracy w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego, a w szczególności przeciwdziałanie patologiom, a także zapobieganie przemocy oraz ograniczanie dostępu do narkotyków, alkoholu i substancji psychoaktywnych, np. dopalaczy;

upowszechnienie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie stosowania zasad bezpiecznego zachowania, w tym bezpieczeństwa seniorów.

3.2 . Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednolite działania na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w Polsce określiła ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390). Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. Najważniejsze zapisy prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Wyciąg z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie dotyczący tych zadań:

„Art. 6. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 poz. 1286, z późn. zm.), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu

opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wyciąg z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) dotyczący powyższych zadań:

Art. 7. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

7) przemocy w rodzinie;

Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy min:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) praca socjalna;
- 3) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;

Art. 19. Do zadań własnych powiatu należy min:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 4) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 5) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów ośłonowych;

Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku (Dz.U. z 2011r nr 209 poz. 1245.) Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagog, dyrektor szkoły, nauczyciel), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, ratownika medycznego), komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet nie poparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się aby przypuszczenie stosowania przemocy zostało uzasadnione (uprawdopodobnione).

Karta A - wszczęcie procedury. Osoba wszczynająca procedurę przekazuje wypełniony formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie tzn. nie później niż w terminie 7 dni (kopia zostaje u wszczynającego procedurę). Następnie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w ciągu 3 dni przekazuje go członkom Zespołu lub grupie roboczej.

Karta B - przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Karta C - na posiedzeniu członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupa robocza, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta C”. Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie - nie wstrzymuje prac Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Karta D - Członkowie ZI lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta D” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Możliwe jest wypełnienie Kart D w miejscu zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy.

Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań.

IV. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POWIATU

Na poziomie gmin działania związane ze wsparciem osób uwięzionych w przemoc domową, w formie bardzo zróżnicowanej wykonują ośrodki pomocy społecznej, które zgodnie z art.7 pkt. 7 ustawy o pomocy społecznej są zobowiązane do udzielania pomocy osobom oraz ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie.

Na terenie Powiatu Łomżyńskiego są to:

Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża

ul. Marii Skłodowskiej – Curie 1a, 18 -400 Łomża

tel. (86) 216-48-80, fax. (86) 216-39-46, e-mail: opsgmlomza@4lomza.pl

Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy

ul. Stawiskowska 10, 18-421 Piątnica

tel. (86) 215-21-10, www.opspiatnica.pl, e-mail: opspiatnica@wp.pl

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnem

ul. Żwirki i Wigury 3, 18-420 Jedwabne

tel./fax. (86) 217-25-72, e-mail: ops@jedwabne.pl

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie

ul. Łomżyńska 41, 18-414 Nowogród

tel. (86) 217-55-61, fax. (86) 217-55-20, e-mail: opsnowogrod@wp.pl

Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytułach

ul. Supska 10, 18-423 Przytuły

tel. (86) 217-70-05, e-mail: gopsprzytuly@wp.pl

Ośrodek Pomocy Społecznej w Miastkowie

ul. Łomżyńska 32, 18-413 Miastkowo

tel. (86) 217-49-93, fax. (86) 217-48-23, e-mail: ops.miastkowo@gmail.com

Ośrodek Pomocy Społecznej w Śniadowie

ul. Ostrołęcka 11, 18-411 Śniadowo

tel. (86) 217-61-49, ugsniadowo@hi.pl

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnej

ul. Łomżyńska 64, 18-416 Zbójna

tel. (86) 214-00-51, fax. (86) 214-00-51, e-mail: gops_zbojna@wp.pl

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu: ubóstwa, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni. W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni: przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” przewidzianej dla pomocy społecznej, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą), przygotowują wszechstronny plan pomocy, monitorują efekty podjętych działań, pomagają w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, udzielają szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazują miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc, udzielają informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, uzasadnionych przypadkach udzielają pomocy finansowej (w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych) oraz rzeczowej (np. odzież, żywność), informują o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym, wskazują miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym o możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach interwencji kryzysowej, w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa, powiadamiają organy ścigania, w

razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe mają prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej (decyzja o odebraniu dziecka podejmowana ma być przez pracownika socjalnego wspólnie z policjantem, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarzką).

Przy każdym ośrodku pomocy społecznej działają Zespoły Interdyscyplinarne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w którego skład, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści. Zadaniem Zespołu jest kompleksowe zajmowanie się rodzinami oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb. Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się również zbieraniem i przekazywaniem informacji na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie, jak również gromadzeniem informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych (bądź wspieranie już istniejących placówek). Zespoły Interdyscyplinarne powinny również inicjować działania zmierzające do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy- organizowanie szkoleń, konferencji itp.

Tabela 2. Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych działających na terenie Powiatu Łomżyńskiego

Zespoły Interdyscyplinarne w Powiecie Łomżyńskim				
Gmina	Nazwa	Adres	telefon	Email
Łomża	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Łomża	ul. M. Skłodowskiej - Curie 1A, 18-400 Łomża	862163946	opsgmlomza@4lomza.pl
Miastkowo	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miastkowo	ul.Łomżyńska 32, 18-415 Miastkowo	862174823	ops.miestkow o@gmail.com
Nowogród	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Nowogród	ul.Łomżyńska 41, 18-414 Nowogród	862175561	opsnowogrod @wp.pl
Przytuły	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przytuły	ul.Supska 10, 18-423 Przytuły	862177005	gopsprzutyly @wp.pl
Śniadowo	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Śniadowo	ul.Ostrołęcka 11, 18-411 Śniadowo	862176146	ugsniadowo@ hi.pl
Wizna	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wizna	Pl. Kap. Raginisa 35, 18 -430 Wizna	862196056	gops_wizna@ wp.pl
Zbójna	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Zbójna	ul.Łomżyńska 64, 18-416 Zbója	862140330	gops_zbojna@ wp.pl
Piątnica	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Piątnica	ul.Stawiskowska 10, 18-421 Piątnica	862152110	opspiatnica@ wp.pl
Jedwabne	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Jedwabne	ul.Żwirki i Wigury 3, 18-420 Jedwabne	862172572	ops@jedwabn e.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży

18-400 Łomża, ul. Szosa Zambrowska 1/27 tel.: 86 215 69 42

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się między innymi pomocą osobom dotkniętym kryzysem. PCPR oferuje poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą w rodzinie. PCPR w ramach poradnictwa specjalistycznego prowadzi interwencję kryzysową, psycholog i radca prawny udzielają w tym zakresie pomocy osobom będącym w kryzysie. Interwencja kryzysowa jest to metoda systemowego, interdyscyplinarnego, wielowątkowego oddziaływania na osobę, która znalazła się w kryzysowej sytuacji. Interwencja kryzysowa polega na dostarczeniu wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, prawnej, społecznej, informacyjnej i in. Celem interwencji kryzysowej jest spowodowanie odzyskania, przez osobę w kryzysie, zdolności jego samodzielnego pokonania trudności. Polega to na złagodzeniu objawów reakcji kryzysowej, przywróceniu równowagi psychicznej,

zapobieżeniu przejścia ostrego kryzysu w stan chroniczny, przywróceniu umiejętności samodzielnego radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zobligowane jest również do pracy ze sprawcą przemocy, która realizowana jest poprzez realizację powiatowego programu korekcyjno-edukacyjnego, w tym:

- opracowanie planu pracy ze sprawcą przemocy;
- uświadomienie osobie stosującej przemoc faktu jej istnienia oraz pomocy w nabyciu;
- umiejętności kontroli zachowania;
- zapoznanie z procesem powstawania mechanizmów prowadzących do użycia przemocy;
- przekazanie wiedzy i umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez stosowania przemocy;
- próba powstrzymania sprawcy przemocy przed jej dalszym stosowaniem w rodzinie.

Prokuratura Rejonowa w Łomży

18-400 Łomża, ul. Szosa Zambrowska 1/27, tel. 86 215 54 57

Do zadań prokuratury należy m.in.: przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych, występowanie w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa, współpraca z innymi organami państwowymi, organizacjami społecznymi w zakresie zapobiegania przestępczości prokurator może wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

Osoby pokrzywdzone na skutek przemocy w rodzinie, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno - skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby krzywdzonej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze w celu ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, wyjaśnić okoliczności sprawy, ustalić osoby pokrzywdzone i rozmiary szkody, zebrać, zabezpieczyć i w niezbędnym zakresie utrwalić dowody dla sądu, wykryć i w razie potrzeby ująć sprawcę, w uzasadnionym przypadku na wniosek Policji (taki wniosek musi być rozpatrzony w ciągu 48 godzin od zatrzymania podejrzanego) lub z urzędu może zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby, której co najmniej wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej polegający na nakazaniu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że podejrzany ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy

popętnieniem takiego przestępstwa groził. Środek ten stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, może na wniosek oskarżonego wskazać miejsce pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe (z wykluczeniem placówek dla ofiar przemocy w rodzinie) prokurator może wnioskować do sądu pierwszej instancji właściwego do rozpoznania sprawy o przedłużenie stosowania nakazu opuszczenia lokalu na dalsze okresy nie dłuższe niż 3 miesiące, w sytuacji gdy nie ustały powody zastosowania w/w nakazu w zależności od oceny zebranego materiału dowodowego postępowanie może zakończyć się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu, umorzeniem dochodzenia lub kierowanym do sądu wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania karnego.

Komenda Miejska Policji w Łomży

18-400 Łomża, ul. Wojska Polskiego 9, tel:86 474 12 12

Do podstawowych zadań Policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemocy w rodzinie, uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”;
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa);
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa;
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa;
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy;
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Osoby wzywające policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia bezpieczeństwa;
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie - numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki;
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy;

- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Placówki ochrony zdrowia działające na terenie Powiatu Łomżyńskiego

Oprócz udzielania pomocy medycznej przez pracowników Ochrony Zdrowia, istotne jest:

- rozpoznanie przez nich sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć;
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy;
- w sytuacjach dotyczących dzieci - zwrócenie się do sądu rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację rodziny;
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego specjalnego zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie;
- uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty” przewidzianej dla przedstawicieli ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą);
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych, powiadomienie innych służb, np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia podczas badania popełnienia przestępstwa (ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego) powiadomienie organów ścigania;
- ponadto przedstawiciele ochrony zdrowia wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

Placówki Oświatowe działające na terenie Powiatu Łomżyńskiego

Przedstawiciele placówek oświatowych mają kompetencje, aby:

- rozpoznać sygnały świadczące o doznawaniu przez dziecko form krzywdzenia, zaniedbania;
- utrzymywać kontakt z rodziną dziecka;
- wystąpić do sądu o wgląd w sytuację rodziny, powiadomić policję lub prokuraturę podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- udzielić wsparcia;
- skierować do specjalistycznej placówki, poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- monitorować sytuację dziecka i rodziny, współpracując z innymi służbami i instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny ;

- uruchomić procedurę „Niebieskiej Karty” przewidzianej dla przedstawicieli oświaty w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą);
- wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc domowa jest jedną z najistotniejszych kwestii społecznych w Polsce. To zjawisko ukryte i zatajane, a jednocześnie występujące we wszystkich środowiskach i warstwach społecznych, niezależnie od wykształcenia czy statusu materialnego.

Z uwagi na wstydlivość problemu i niechęć mówienia o nim, pomimo kategorii patologii społecznej o poważnych rozmiarach, statystyki określają ją tylko w pewnym stopniu. Wiele aspektów nie widzi światła dziennego, a informacje liczbowe przedstawiane są w raportach policyjnych, sądowych, medycznych oraz w ogólnopolskich badaniach populacyjnych.

Dotychczas na terenie Powiatu łomżyńskiego nie przeprowadzono badań społecznych, które oszacowałyby skalę i formy stosowanej przemocy w powiecie. Aktualnie brak jest danych, które pozwoliłyby na charakterystykę i wyczerpujący opis skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu. Jedynymi danymi jakimi dysponujemy są wskaźniki udzielonej pomocy przez lokalne instytucje. Dane te jak zostało wspomniane na wstępie nie pozwalają jednak na oszacowanie wielkości zjawiska na terenie powiatu, dają natomiast opis świadczonej pomocy w wymiarze materialnym i ilościowym.

Zgodnie ze swoimi kompetencjami odpowiednie działania na terenie powiatu łomżyńskiego podejmują: Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji w Łomży, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr1 w Łomży, Biuro Porad Obywatelskich w Łomży oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży.

Poniżej przedstawiamy informacje statystyczne uzyskane od w/w podmiotów, obrazujące zakres problemu.

Z informacji pozyskanych z lokalnych ośrodków pomocy społecznej wynika, że przemoc jest zjawiskiem rosnącym i najczęściej powstaje w skutek:

- nieporozumień w sprawach rodzinnych,
- konfliktów powodowanych brakiem porozumienia w kwestii ponoszenia opłat na utrzymanie domu,
- nadużywania alkoholu przez członków wspólnego gospodarstwa domowego,
- choroby psychicznej,

Przemoc dotyka najczęściej kobiety oraz dzieci, a sprawcami są głównie mężczyźni, o czym świadczą poniższe dane przedstawione w poniższych tabelach i na wykresach:

Wykres nr 1. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2012 - 2015 w powiecie łomżyńskim

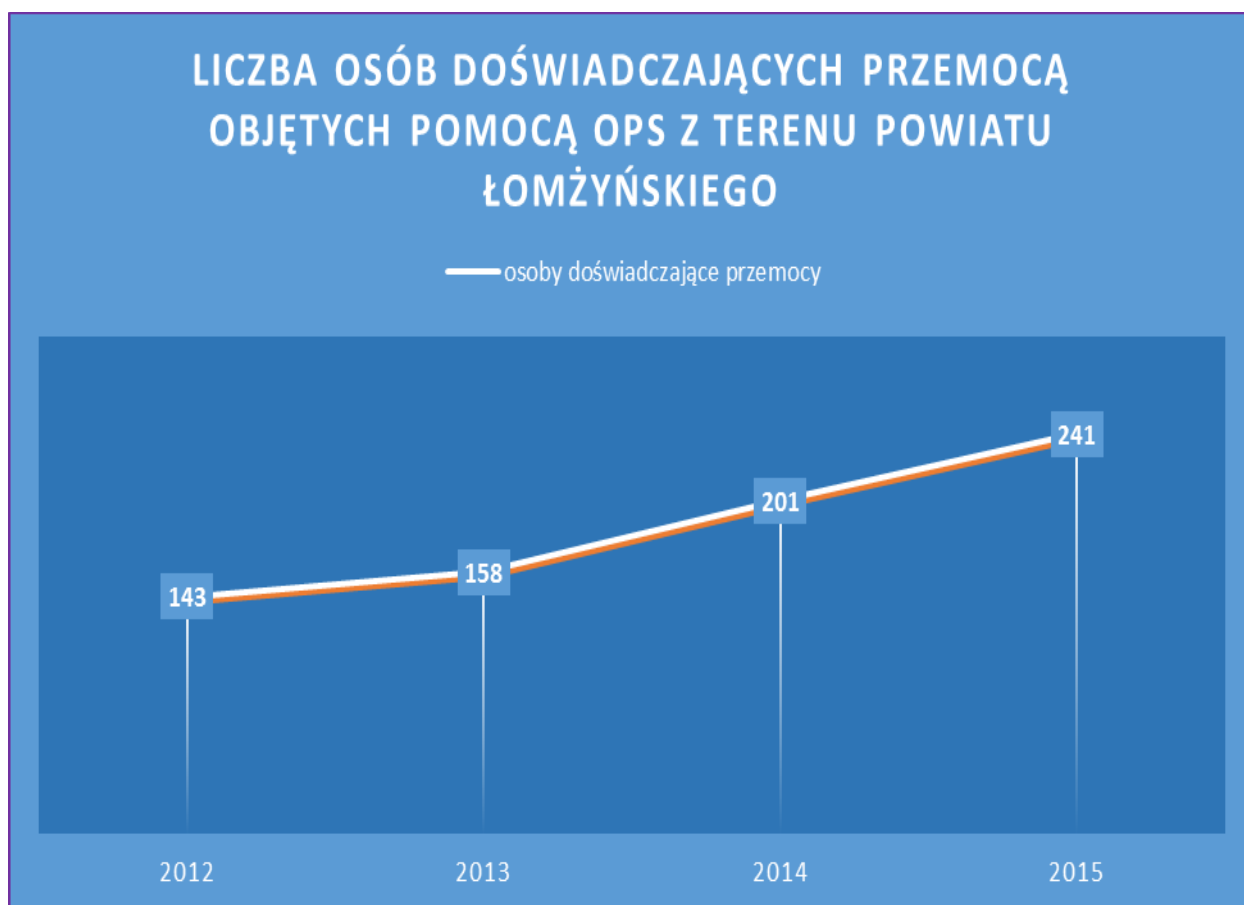

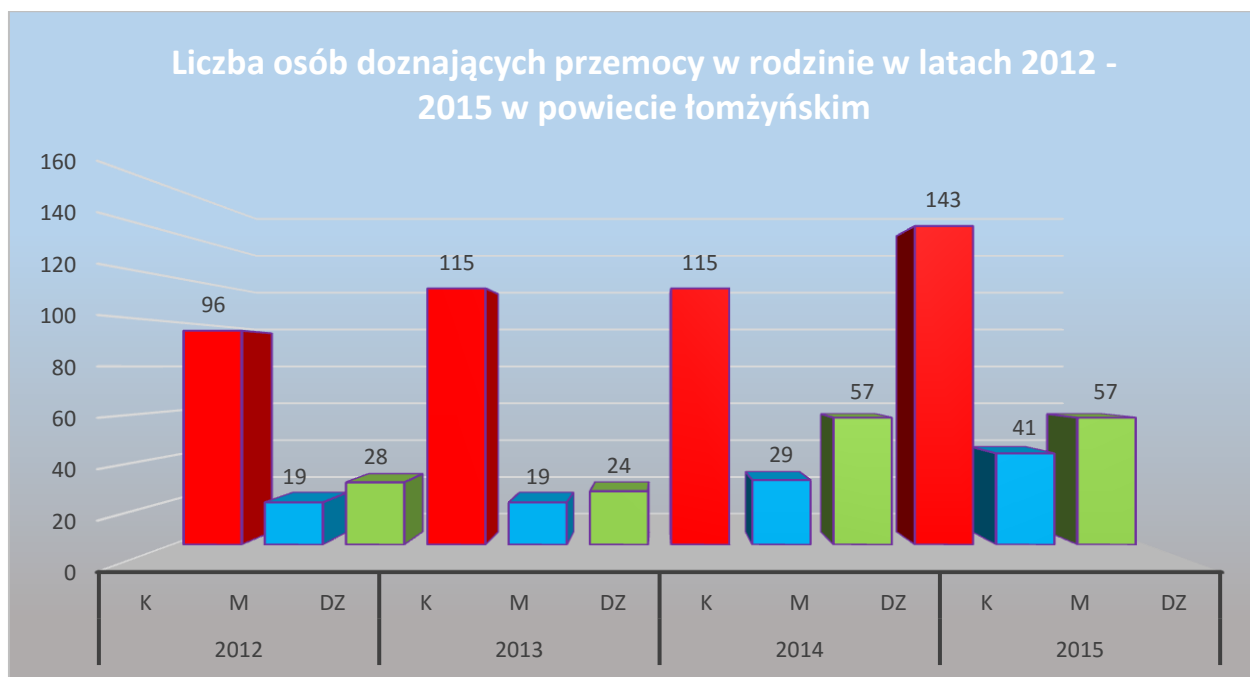
Tabela 3. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2012 - 2015 w powiecie łomżyńskim

	Kobiety				Mężczyźni				Dzieci			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Piątnica	27	38	28	30	3	2	3	5	1	1	0	3
gm.Łomża	14	19	12	17	0	0	0	6	1	2	3	2
Wizna	8	8	7	10	0	0	0	0	15	8	7	8
Nowogród	3	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Miastkowo	3	8	14	16	4	8	13	14	0	7	6	12
Przytuły	4	2	7	7	0	0	0	1	0	0	0	1
Zbójna	19	13	15	17	1	0	3	2	0	0	19	19
Jedwabne	7	18	21	29	2	2	2	3	1	1	1	1
Śniadowo	11	9	9	14	9	7	8	10	10	5	21	11
Ogółem	96	115	115	143	19	19	29	41	28	24	57	57

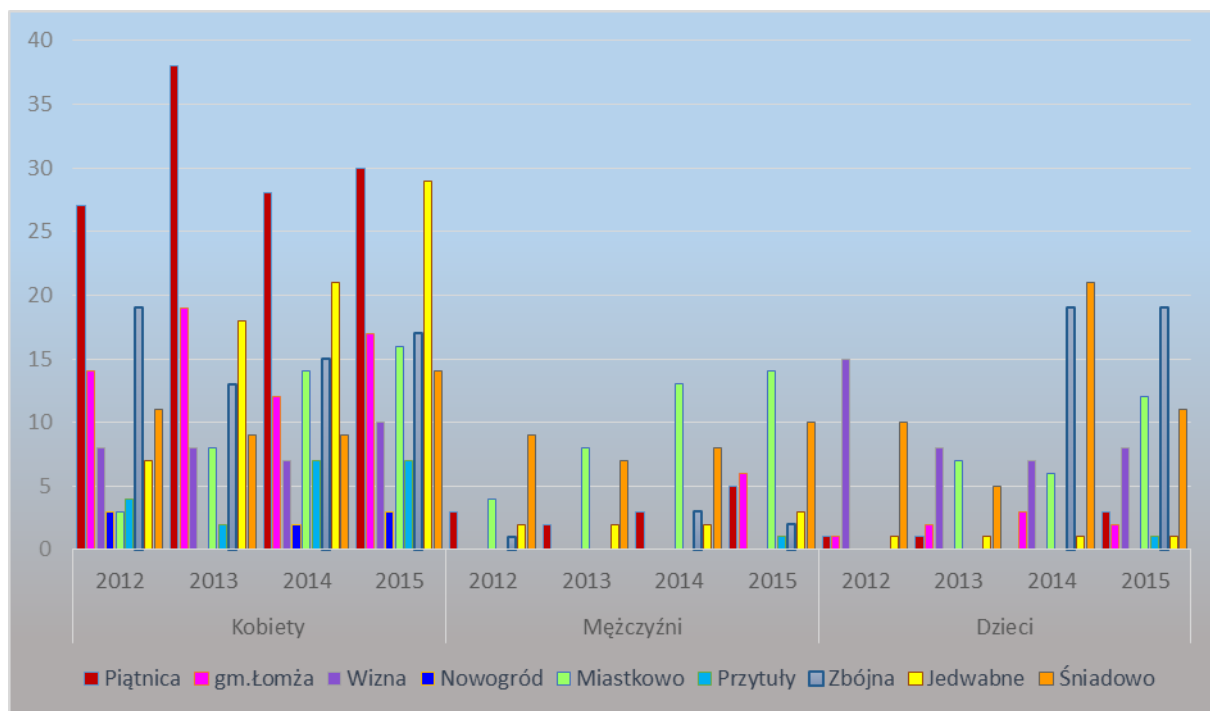
Dane zawarte w powyższej tabeli, przekazane przez ośrodki pomocy społecznej wskazują na to, iż coraz więcej osób obejmowanych jest pomocą ze względu na fakt doświadczania przemocy

Wykres nr 1 oraz Tabele nr 3 obrazują ilość osób, które doznały przemocy w rodzinie. Rosnąca liczba osób - ofiar przemocy może świadczyć o tym, iż zwiększa się świadomość społeczna zarówno osób, które dotknęła przemoc w rodzinie, jak i świadków przemocy.

Wykres nr 2. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2012 - 2015 w powiecie łomżyńskim z podziałem na płeć

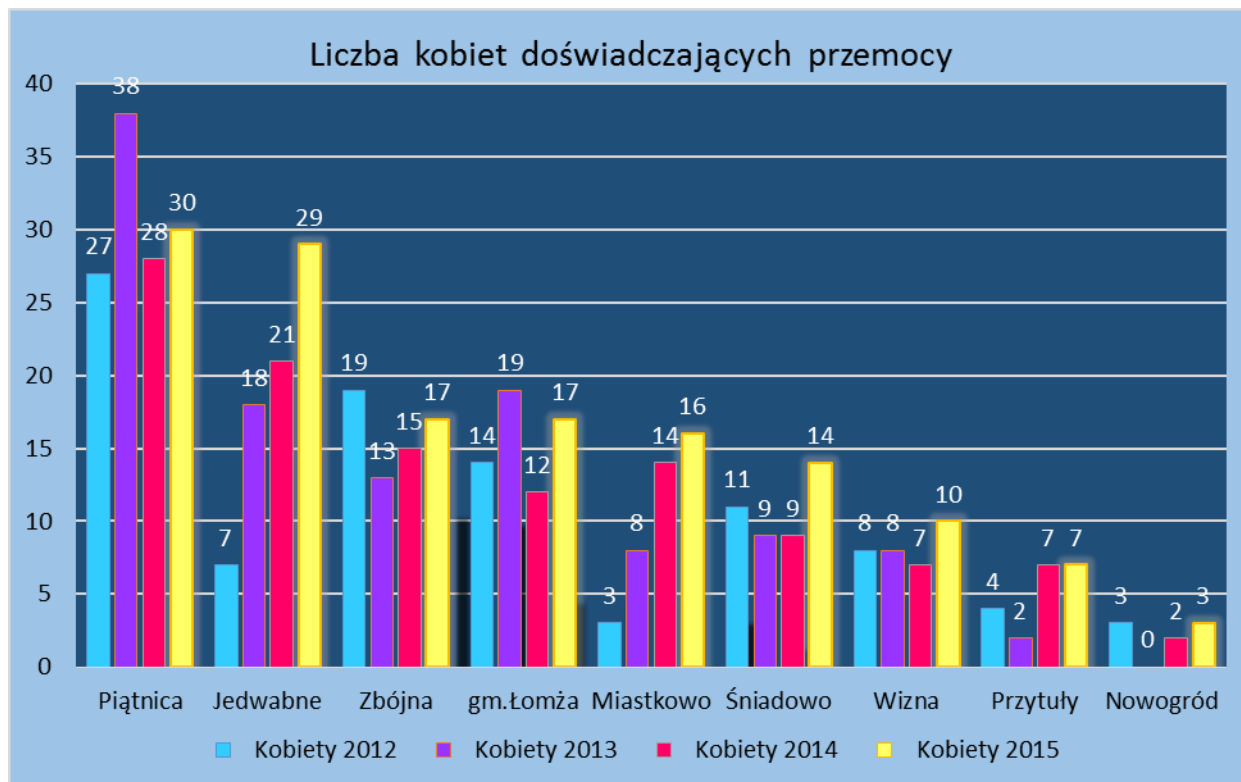

Wykres nr 3 Liczba osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2012 - 2015 z podziałem na gminy powiatu łomżyńskiego objętych pomocą społeczną

Na terenie powiatu łomżyńskiego, wśród osób dotkniętych przemocą przeważająca część stanowią kobiety.

Wykres nr 1. Liczba kobiet doznających przemocy w rodzinie w latach 2012 - 2015 w powiecie łomżyńskim w podziale na gminy

Tendencje wzrostowe wykazują też dane statystyczne z Komendy Miejskiej Policji w Łomży za okres 2012 – 2015r. Poniższa tabela obrazuje rozmiar przeprowadzonych interwencji domowych z terenu powiatu, z rozróżnieniem na płeć i wiek.

Tabela 4. Dane dotyczące interwencji policji w powiecie łomżyńskim w latach 2012 - 2015

Komenda Miejska Policji w Łomży	2012r	2013r	2014r	2015r
1. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych (ogółem)	1447	1724	1504	1438
w tym dotyczących przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty)	276	205	266	356
miejsce interwencji: powiat łomżyński: miasto	170	118	153	182
wieś	106	87	113	174
3. Liczba przemocy domowej ogółem Pokrzywdzonych	604	468	479	415
w tym: kobiety	305	238	276	319
mężczyźni	64	69	54	47
małoletni do ukończenia do 18 lat	235	161	149	49
4. Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	277	206	266	361
w tym: kobiety	12	8	18	20
mężczyźni	265	198	247	241
nieletni	0	0	1	0
5. Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych ogółem	21	0	119	226
w tym: kobiety	0	0	4	5
mężczyźni	21	0	115	221
nieletni	0	0	0	0
6. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem	144	94	136	184
w tym: kobiety	2	0	6	3
mężczyźni	143	0	130	181
nieletni	0	0	0	0
w tym: przewiezionych do PDOZ do wytrzeźwienia	145	94	31	4
kobiety	2	0	1	0

mężczyźni	143	94	30	4
nieletni	0	0	0	0
7. Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej	6	1	4	0
pokrzywdzony	6	1	4	0
sprawca	0	0	0	0
8. Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
9. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej w których prowadzona była procedura „Niebieskich Kart”	50	51	76	101
10. Liczba informacji przesłanych do:				
ośrodków pomocy społecznej	46	77	103	149
Placówek szkolno – wychowawczych	68	52	30	65
organizacji pozarządowych	0	0	0	0
Innych (jakich) Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodków Interwencji Kryzysowej, Prokuratury	8	150	136	185

Na podstawie w/w danych zauważa się, że zjawisko przemocy w rodzinie w naszym powiecie ma tendencję rosnącą. W roku 2012 przeprowadzono 276 interwencji domowe w związku z procedurą Niebieskie Karty, zaś 2015r. było już 356 takich interwencji. Tendencja rosnąca ma miejsce również w przypadku liczby sprawców przemocy. Rośnie również liczba sprawców przemocy domowej – w 2012r. było 277 takich osób, w 2013r. liczba ta nieznacznie zmalała - 206, w 2014r. - 266 , a w 2015r. było ich już 361.

Tabela nr 5 Liczba osób doznających przemocy w rodzinie objęta pomocą przez OPS-y z uwzględnieniem rodzaju przemocy:

Grupa osób/ lata	2012	2013	2014	2015
Kobiety do 59 r. ż.	85	83	96	117
Kobiety powyżej 60 r. ż.	11	17	19	26
Mężczyźni do 59 r. ż.	16	17	26	35
Mężczyźni powyżej 60 r. ż.	3	2	4	6
Dzieci w wieku 13-18 lat	12	8	18	22
Dzieci do 12 r. ż.	16	16	39	34

b/ rodzaj przemocy:				
Zachowania o charakterze przemocy/ lata	2012	2013	2014	2015
zaniedbanie /np. ubiór nieadekwatny do pory roku; głodzenie; z. w zakresie higieny osobistej, opieki medycznej; pozostawianie bez opieki/	2	2	1	2
przemoc fizyczna	86	86	98	123
przemoc seksualna np. kontakty seksualne, prezentowanie pornografii/	3	2	6	6
przemoc emocjonalna /np. zastraszenie, poniżanie, szantażowanie, izolowanie/	95	104	120	162
przemoc ekonomiczna	18	15	5	13
dziecko jako świadek przemocy w rodzinie	39	37	42	69

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Łomży

Dane statystyczne dotyczące problemu przemocy wobec dzieci zauważonego przez pracowników poradni w latach 2012-2015:

Tabela nr 6 Liczba przypadków stosowania przemocy wobec dziecka zaobserwowanych przez pracowników Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

ROK	TAK	NIE	LICZBA PRZYPADKÓW
2012	x		34
2013	x		36
2014	x		20
2015	x		21

Tabela nr 7 Formy przemocy zauważone u dziecka:

Formy przemocy/ liczba przypadków w poszczególnych latach	2012	2013	2014	2015
przemoc fizyczna (obrażenia na ciele)	1	0	0	0
zaniedbanie /np. ubiór nieadekwatny do pory roku; głodzenie; z. w zakresie higieny osobistej, opieki medycznej; pozostawianie bez opieki/	20	18	6	11
przemoc emocjonalna /np. zastraszenie, poniżanie, szantażowanie, izolowanie/	10	4	7	4
przemoc seksualna np. kontakty seksualne, prezentowanie pornografii/	1	2	0	0
przemoc ekonomiczna	0	0	0	0
dziecko jako świadek przemocy w rodzinie	25	12	7	6
łącznie	57	36	20	21

Tabela nr 8 Rodzaj podjętych przez poradnię działań:

FORMA UDZIELONEJ POMOCY/ LATA	2012	2013	2014	2015
interwencja (np. umieszczenie dziecka w placówce wychowawczej)	0	0	0	0
pomoc telefoniczna	10	15	5	4
skierowanie do pedagoga szkolnego	15	14	15	12
skierowanie do psychologa	0	2	0	0
zawiadomienie policji	0	0	0	0
zawiadomienie innej instytucji, służby, osób	2	0	0	0
samodzielna pomoc pracownika szkoły	9	0	0	0

Tabela 9 Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie

	2012	2013	2014	2015
Liczba edycji programu	3	3	3	1
Liczba uczestników	31	38	15	9
Liczba osób, które ukończyło program	26	29	10	4

Z danych zawartych w tabeli 9 wynika, iż co roku zgłasza się kilkanaście osób chętnych do zmiany sytuacji. W latach 2012-2015 w programach korekcyjno-edukacyjnym uczestniczyło 93 osoby, a 69 z nich ukończyło program.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Zaniem specjalistów jest określenie rozmiaru i szkodliwości zjawisk związanych z przemocą w rodzinie. Wszystkie badania wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja programów przeciwdziałania przemocy powinna uwzględniać działania w sferze: prewencji, prawa, zdrowia, edukacji i pracy socjalnej.

Z przeprowadzonej analizy danych wynika, iż na terenie naszego Powiatu występuje przemoc domowa. Jej ofiarami głównie są kobiety i dzieci. Problem przemocy w rodzinie, w większości gmin, jest problemem, który ulega nasileniu. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie rzadko decydują się na podjęcie radykalnych kroków w celu zmiany swojej sytuacji. Przedstawione dane wskazują na konieczność prowadzenia przede wszystkim działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych. Działania te powinny zmierzać do podnoszenia świadomości społecznej, dotyczącej również ewentualnych możliwości wsparcia.

VI. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁANIA

6.1 Cel główny realizacji programu

Uznając, że wszyscy mieszkańcy Powiatu Łomżyńskiego mają prawo do spokojnego i bezpiecznego życia za naczelny cel programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2016 - 2021 przyjęto:

"Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska".

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwięzionym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

6.2 Obszary, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji programu

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów strategicznych:

CEL I: PROFILAKTYKA I EDUKACJA SPOŁECZNA

Cel operacyjny 1: Poszerzenie wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy w rodzinie

Działania:

1. Organizacja, wspieranie i udział w działaniach informacyjno-edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie: kampaniach społecznych, konferencjach, seminariach, warsztatach, happeningach itp., celem zmiany postaw społecznych.
2. Edukowanie społeczeństwa poprzez organizację różnego typu działań w zakresie metod wychowywania bez przemocy.
3. Pozyskiwanie, opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy.
4. Promowanie nowatorskich rozwiązań na rzecz pomocy rodzinom doświadczającym przemocy, poprzez serwis internetowy.
5. Monitorowanie problemów związanych z przemocą w rodzinie.

Wskaźniki:

- Liczba realizowanych kampanii społecznych.
- Liczba zorganizowanych konferencji/seminariów/warsztatów.
- Liczba opracowanych/upowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
- Liczba opracowanych diagnoz problemów związanych z przemocą w rodzinie.

Termin realizacji: 2016-2021 - w zależności od posiadanych środków finansowych.

Cel operacyjny 2: Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania:

1. Wspieranie lokalnych programów profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie skierowanych do różnych grup docelowych, w tym

grup szczególnego ryzyka - dzieci, osoby starsze, osoby niepełnosprawne oraz świadków przemocy w rodzinie.

2. Wspieranie i promowanie działań profilaktycznych społeczności lokalnych oraz organizacji pozarządowych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie np. poprzez stronę internetową.

Wskaźniki:

- Liczba lokalnych programów profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CEL II. OCHRONA I POMOC OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE

Cel operacyjny 1: Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy

Działania:

1. Aktualizacja bazy instytucji i form udzielanego wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
2. Propagowanie, wspieranie i organizacja działań skierowanych do osób doznających przemocy w rodzinie w tym z grup szczególnego ryzyka: dzieci, osoby niepełnosprawne i osoby starsze
3. Wspieranie funkcjonowania gminnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy w rodzinie.
4. Propagowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie i zwiększenie dostępności do lokalnych instytucji świadczących poradnictwo, telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą.

Wskaźniki:

- Liczba i rodzaj instytucji pomagających osobom doznającym przemocy w rodzinie.
- Liczba osób korzystających ze wsparcia instytucji.
- Liczba osób/rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych

Termin realizacji: 2016-2021; w zależności od posiadanych środków finansowych.

CEL III: ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC W RODZINIE

Cel operacyjny 1: Zintensyfikowanie działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Aktualizacja bazy instytucji i form pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
2. Organizowanie seminariów, szkoleń, warsztatów itp., min. dla osób pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
3. Propagowanie konieczności współpracy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zespołów interdyscyplinarnych w zakresie motywowania i kierowania sprawców do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
4. Tworzenie i rozszerzanie oferty oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wskaźniki:

- Liczba i rodzaj instytucji pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- Liczba zorganizowanych seminariów, szkoleń, warsztatów itp.
- Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych.
- Liczba edycji programów korekcyjno-edukacyjnych.

Termin realizacji: 2016-2021

CEL IV: PODNOSZENIE KWALIFIKACJI KADR I DOSKONALENIE WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ

Cel operacyjny 1: Zwiększenie kompetencji przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Analiza potrzeb szkoleniowych pracowników instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Wspieranie, organizowanie szkoleń dla członków zespołów interdyscyplinarnych.
3. Upowszechnianie na stronach internetowych informatorów o procedurze i wzorów formularzy „Niebieska Karta”, instytucji i form pomocy osobom uwięzonym w przemoc w rodzinie.

Wskaźniki:

- Analiza PCPR potrzeb szkoleniowych pracowników OPS-ów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Liczba szkoleń.

- Liczba przeszkolonych osób.

Termin realizacji: 2016-2021

Cel operacyjny 2: Wsparcie osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Wsparcie działalności zespołów interdyscyplinarnych poprzez m.in. doradztwo, konsultacje itp.
2. Propagowanie współpracy i wymiany informacji służb oraz instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- Liczba i rodzaj form wsparcia zespołów interdyscyplinarnych.
- Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych.

Termin realizacji: 2016-2021; w zależności od posiadanych środków finansowych.

VII. ODBIORCY PROGRAMU

1. Ofiary przemocy w rodzinie:
 - a) dzieci,
 - b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
 - c) osoby niepełnosprawne
 - d) osoby starsze.
2. Sprawcy przemocy w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

VIII. FINANSOWANIE

Program realizowany będzie w ramach bieżących zadań prowadzonych przez realizatorów poszczególnych działań.

Źródła finansowania to w szczególności:

- środki budżetu państwa,
- środki Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki własne powiatu,
- środki własne bezpośrednich realizatorów poszczególnych zadań programu,

- środki pozyskane z innych źródeł.

IX. PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

- Komenda Miejska Policji w Łomży;
- Sąd Rejonowy w Łomży;
- Służba Kuratorska przy Sądzie Rejonowym w Łomży;
- Prokuratura Okręgowa w Łomży,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Łomży;
- Placówki służby zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu łomżyńskiego;
- Kościoły;
- Szkoły;
- Organizacje pozarządowe

X. MONITOROWANIE I WDRAŻANIE

Ocenę realizacji poszczególnych działań programu w roku kalendarzowym dokonywać będzie Rada Powiatu Łomżyńskiego po przedłożeniu stosownego rocznego sprawozdania przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Wdrażanie Programu będzie miało charakter ciągły i otwarty, stąd też odstąpiono od określenia harmonogramu realizacji działań cząstkowych w poszczególnych latach. Z uwagi na potrzebę bieżących działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, za celowe uznano pozostawienie pewnej elastyczności co do wymiaru jak i terminów działań. Dlatego w Programie określono ramowe terminy realizacji. Bieżąca realizacja działań będzie uzależniona od posiadanych środków finansowych oraz zgłaszanych i zdiagnozowanych potrzeb w tym obszarze.

XI. HARMONOGRAM REALIZACJI „POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2016 – 2021”

CEL STRATEGICZNY I: PROFILAKTYKA I EDUKACJA SPOŁECZNA				
Cel operacyjny I: Poszerzenie wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy w rodzinie				
Lp.	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Organizacja, wspieranie i udział w działaniach informacyjno-edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie: kampaniach społecznych, konferencjach, warsztatach, happeningach itp., celem zmiany postaw społecznych	Liczba realizowanych kampanii społecznych	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu łomżyńskiego, media	2016-2021 /w zależności od posiadanych środków finansowych/
2.	Edukowanie społeczeństwa poprzez organizację różnego typu działań w zakresie metod wychowywania bez przemocy	Liczba zorganizowanych konferencji/seminariów/ warsztatów	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu łomżyńskiego, instytucje i organizacje pozarządowe i kościelne	2016-2021 /w zależności od posiadanych środków finansowych/
3.	Pozyskiwanie, opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie	Liczba opracowanych/ upowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu łomżyńskiego.	2016-2021 /w zależności od posiadanych środków finansowych/

4.	Promowanie nowatorskich rozwiązań na rzecz pomocy rodzinom doświadczającym przemocy, poprzez serwisu internetowego	Liczba udzielonych dotacji na realizację innowacyjnych działań	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021
5.	Monitorowanie problemów związanych z przemocą w rodzinie	Liczba opracowanych diagnoz problemów związanych z przemocą w rodzinie	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021
Cel operacyjny 2: Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
1.	Wspieranie lokalnych programów profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie skierowanych do różnych grup docelowych, w tym grup szczególnego ryzyka - dzieci, osoby starsze, osoby niepełnosprawne oraz świadków przemocy w rodzinie	Liczba lokalnych programów profilaktyczno - edukacyjnych dotyczących działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021
2.	Wspieranie i promowanie działań profilaktycznych społeczności lokalnych oraz organizacji pozarządowych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in. poprzez stronę internetową			
CEL STRATEGICZNY II. OCHRONA I POMOC OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE				
Cel operacyjny 1: Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy				
1.	Aktualizacja bazy instytucji i form udzielanego wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie	Liczba i rodzaj instytucji pomagających osobom doświadczającym przemocy w rodzinie	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021

2.	Propagowanie, wspieranie i organizacja działań skierowanych do osób doznających przemocy w rodzinie, w tym z grup szczególnego ryzyka: dzieci, osoby niepełnosprawne i osoby starsze	Liczba osób korzystających ze wsparcia instytucji	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021 /w zależności od posiadanych środków finansowych/
3.	Wspieranie funkcjonowania gminnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy w rodzinie	Liczba osób/rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021
4.	Propagowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie i zwiększenie dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą.		Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021
CEL STRATEGICZNY III: ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC W RODZINIE				
Cel operacyjny 1: Zintensyfikowanie działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie				
1.	Aktualizacja bazy instytucji i form pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie	Liczba i rodzaj instytucji pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021
2.	Organizowanie seminariów, szkoleń, warsztatów itp., podnoszących kwalifikacje osób pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc w rodzinie	Liczba zorganizowanych seminariów, szkoleń, warsztatów itp.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021 /w zależności od posiadanych środków finansowych i zgłaszanych potrzeb/

3.	Propagowanie współpracy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zespołów interdyscyplinarnych w zakresie motywowania i kierowania sprawców do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie uczestniczących w programach korekcyjno- edukacyjnych	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego.	2016-2021i gminne, zespoły interdyscyplinarne, organizacje pozarządowe, Policja
CEL STRATEGICZNY IV: PODNOSZENIE KWALIFIKACJI KADR I DOSKONALENIE WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ				
Cel operacyjny 1: Zwiększenie kompetencji przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
1.	Analiza potrzeb szkoleniowych pracowników instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Analiza potrzeb szkoleniowych pracowników OPS-ów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego, zespoły interdyscyplinarne,	2016-2021 /do stycznia 2017 i corocznie do 2020/
2.	Wspieranie, organizowanie szkoleń dla członków zespołów interdyscyplinarnych	Liczba szkoleń, Liczba przeszkolonych osób	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego, zespoły interdyscyplinarne, organizacje pozarządowe, Policja	2016-2021 /w zależności od posiadanych środków finansowych i zgłaszanych potrzeb/
Cel operacyjny 2: Wsparcie osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w rodzinie				
1.	Wsparcie działalności zespołów interdyscyplinarnych poprzez doradztwo, konsultacje itp.	Liczba i rodzaj form wsparcia zespołów interdyscyplinarnych	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego, zespoły interdyscyplinarne, organizacje pozarządowe, Policja	2016-2021 /w zależności od posiadanych środków finansowych/

2.	Propagowanie współpracy i wymiany informacji służb oraz instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych Liczba utworzonych grup roboczych/Liczba posiedzeń grup roboczych	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Policja, PCPR w Łomża, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Łomżyńskiego, zespoły interdyscyplinarne, organizacje pozarządowe, ochrona zdrowia, Kuratorium Oświaty, placówki oświatowe, Policja	2016-2021
----	---	---	--	-----------

XII. ZAKOŃCZENIE

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura "Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych. Dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie szerokiego, dobrze zorganizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego realizacja powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny. Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin.